

Развлечение, Вдъхновение 2023 – 2027 г.“ ще надгражда постиженията на своите предшественици и значителните силни страни на обществените библиотеки в Ирландия. Амбициозната цел на стратегията е да увеличи броя на читателите и ползването на библиотечната система. Друг ключов елемент в стратегията е предоставянето на иновативни и устойчиви програми и услуги, които да са в полза на потребителите след пандемията от COVID-19. В стратегията е подчертана необходимостта от стратегическа съгласуваност с партньори и участието на цялото правителство в създаването на нови зони за съвместни проекти. Стратегията ще се изпълнява от местните власти, подкрепени от Комитета за развитие на библиотеките (LDC), Агенция за управление на местното самоуправление и Министерството на развитието на селските райони и общността (DRCD), както и други държавни служби, включително Министерство на здравеопазването, Министерство на децата в неравностойно положение, Министерството на образованието, Министерството на околната среда и др. Ще бъде разработен план за изпълнение, който да маркира стъпки и изисквания към извършването на всяко стратегическо действие.

Мониторинг на напредъка

Изпълнението на стратегията ще бъде наблюдавано от Комитета за развитие на библиотеките. Този комитет се състои от главни изпълнителни

директори на местните власти, градски и окръжни библиотекари и представители от Агенция за управление на местното самоуправление и Министерството на развитието на селските райони и общността. Това е най-подходящият орган за текущ мониторинг и оценка на напредъка. Комитетът обединява гледните точки, експертизата и опита на ключовите партньори, наблюдава и ръководи стратегическото развитие на сектора на обществената библиотека. Този подход на споделено партньорство ще гарантира реализиране на целите и визията на тази стратегия в полза на всички хора и общности.

Ключови заинтересовани страни в процеса ще бъдат библиотекари от 30 градски и окръжни библиотеки, които ще бъдат ангажирани в комисии за подкрепа на изпълнението на стратегията. Тези комисии ще поемат отговорност за определени елементи от стратегията и ще поставят механизми за измерване на напредъка, като докладват на Комитета за развитие на библиотеките. За да се улесни този процес, в началото на процеса по внедряване на стратегията, Комитетът ще разработи рамка за резултатите с подходящи очаквани резултати и реалните резултатни показатели. Ще има официален преглед на стратегията, който ще се извърши като част от подготовката на следващата библиотечна стратегия през 2027 г.

Ключови думи: библиотечни политики, ирландски библиотеки, обществени библиотеки, проекти

MORE: Регионална библиотека „Пенчо Славейков“ до Румъния и обратно

Впечатления от библиотеките в Букурещ, Клуж-Напока и Сандулеци

*Анна-Мария Попова / annamariapopova@libvar.bg
РБ „Пенчо Славейков“ – Варна*

Регионална библиотека „Пенчо Славейков“ – Варна има дългогодишен опит в работата по програма „Еразъм“. Библиотеката е осъществила редица проекти, даващи възможност за развитие и надграждане на професионалните умения чрез културен обмен и международни партньорства. „Сътрудничество и обвързаност чрез библиотечната технология“ (CULT), „Иновативни умения и библиотечни услуги смарт 3.0“ (X-LIBRIS), „Словесното разказвателно умение в театър и картини“ са само част тях, а резултатите са услуги като

„БиблиоМат“, „Пътуваща детска библиотека“, Камишибай театър за деца и др.

През 2022 г. екипът на институцията защити нов проект, благодарение на който седем библиотечни специалисти посетиха Румъния. „Мобилност, отворени ресурси и обмен“ (Mobility, Open Resources and Exchange – MORE)¹ даде предимство на новопостъпили и млади специалисти, както и на

¹ Професионалният обмен на опит в Клуж, Румъния, се осъществи по програма „Еразъм+“, Договор № 2022-2-BG01-KA122-ADU-000095803.

такива с интерес към дигитализацията и съхраняването на културното наследство, да обменят опит с колеги от северната ни съседка.

Екипите на РБ „Пенчо Славейков“ – Варна и ОБ „Октавиан Гога“ – Клуж

За основна дестинация на обмена беше избран Клуж-Напока. Селекцията на трансилванския град не е случайна – сътрудничество между Варна и Клуж е с дълга история, а през последната година на общинско ниво все по-активно се работи върху побратимяването на двата града на базата на иновации и интеркултурен диалог. Варненската библиотека от своя страна поддържа добри връзки с колежите от Обществената библиотека в Клуж, с която обменя идеи за разработване на дигитални услуги от 2008 г. насам. Регионална библиотека „Пенчо Славейков“ – Варна е една от водещите библиотеки в страната в областта на дигитализацията на културно-историческото наследство и е акредитиран агрегатор на данни на Европейска за България. Аналогична е ситуацията с Библиотека „Октавиан Гога“ в Клуж – една от петте водещи румънски библиотеки в областта на дигитализацията и участник в платформата Culturalia (дигиталната библиотека на Румъния).

От 19 до 24 юни 2023 г. екипът на Варненската библиотека измина повече от 1500 км, а по пътя се срещна с колеги от три румънски библиотеки – Националната библиотека в Букурещ, Обществената библиотека „Октавиан Гога“ в Клуж-Напока и нейния филиал, и библиотеката в Сандулеци.

Букурещ и Националната библиотека на Румъния

Първата спирка, макар и само за няколко часа, беше Националната библиотека в Букурещ – една от най-старите в Румъния, а днес помещаваща се във впечатляваща сграда, наследство от социалистическия период на държавата. Строителството ѝ започва през 1986 г., но завършва едва през 2011 г., когато библиотеката и нейните 13 милиона библио-

течни документа се преместват в новия си дом. За сравнение, в нашата Национална библиотека „Св. Кирил и Методий“ се съхраняват 8,5 милиона.

Широкоплощната сграда позволява освен всичко друго и големи изложбени пространства, изпълнени с експозиции на различни теми. Библиотеката работи от понеделник до петък и освен депозитна, играе ролята и на обществена библиотека, от която читателите могат да заемат книги за дома. Създаден е отдел за изкуство, където се съхраняват и аудио-визуални документи, включително музикални плочи и касети. Колегите поддържат детски кът, който предлага ежедневни занимания за децата и техните родители. Американската читалня в Букурещ отново се помещава в Националната библиотека, която печели посетителите с централното си местоположение.

В Националната библиотека в Букурещ

Любопитното при Националната библиотека на Румъния е именно смесената функция на депозитна библиотека и на отворено пространство за читатели и културни събития, сходни с тези, предлагани от Регионална библиотека „Пенчо Славейков“.

Обществената библиотека „Октавиан Гога“ в Клуж-Напока и нейните филиали

Посещението в Обществената библиотека „Октавиан Гога“ даде по-цялостна представа за дейностите на градските библиотеки в Румъния. В библиотеката в Клуж-Напока работят 98 специалисти, а институцията разполага с основна сграда и четири филиала. Съпътстващите филиали са разположени в различни краища на града, така че библиотечните документи да бъдат достъпни до повече читатели. Всеки филиал има собствен фонд и следи за това заетите книги да стигнат отново до него. Над 600 000 библиотечни документа са достъпни за читателите. Книгите и периодичните издания преобладават, но библиотеката предлага и аудио-визуални материали, електронни издания и др.

Във филиала „Зорилор“ на ОБ „Октавиан Гога“ – Клуж

Сградният фонд на библиотеката в Клуж отново е впечатляващ, макар и да е далеч от мащабите на Националната библиотека в Букурещ. Основната сграда на „Октавиан Гога“ разполага със седем етажа, от които шест функционира. Поради размерите си, сградата е в процес на строеж от 1992 г. и все още не е завършена изцяло. В нея се помещават Заемна за възрастни, отдели за деца и за тийнейджъри, за изкуство, за редки и ценни издания и регионална история, Справочен отдел, Американска читалня, както и „Мултикултурна зала“ с литература от цял свят. Сорина Станка, директор на Обществената библиотека в Клуж, въвежда интересен модел за управление на отделите – завеждащите библиотекарите имат пробен период, в който да съберат екип и да разработят идеите си. Библиотеката търси служители – специалисти и в други сфери като езици и изкуство, като така стимулира създаването на по-разнообразни събития, курсове и школи. Сходни са дейностите във филиалите. Екипът на РБ „Пенчо Славейков“ посети филиала „Зорилор“, който предлага занимания за местната общност. Колегите наблягат на клубове за деца и тийнейджъри, езикови курсове по английски и румънски (за чужденци), културни мероприятия и семейни занимания.

Регионална библиотека „Пенчо Славейков“ и Обществена библиотека „Октавиан Гога“ обмениха опит и за работата си по време на кризата, предизвикана от COVID-19. Клуж не се лишава от събитията си по време на локдауна – много инициативи се случват на открито в градските пространства, за да бъдат достъпни за хората и най-вече за децата.

Екипите на двете библиотеки представиха и подходите си за привличане на нови публики чрез съвременните канали за комуникация. Докато Варненската библиотека залага повече на визуално и текстово съдържание в социалните мрежи и в уеб сайта си, то в Клуж създават партньорство с радиото, което по-късно преминава в авторски подкаст. Аудио съдържанието и редовните интервюта с автори привличат младата аудитория. Варненската библиотека обаче предоставя повече статии и ди-

ректни препоръки за книги, както и информация за предстоящи събития.

Сходство между двете институции са работилниците, насочени към новите технологии – 3D принтиране, програмиране, интерактивни игри за младежи. Също както във Варна, библиотеката в Клуж е основен двигател в културния живот на града. Техните инициативи обаче често се случват в градска среда – фестивали, литературни клубове, четене за деца и други са изнесени в паркове в централната част на Клуж.

Сред презентираните теми беше и дигитализацията в двете библиотеки. Девет библиотекарите от Клуж успяват да цифровизират (сканират) 14 700 книги или над два милиона страници само за две години (2019 – 2021). Специфичното в Клуж е, че до техните дигитализирани документи стигат единствено регистрирани потребители, а информацията е достъпна и в румънската дигитална библиотека Culturalia. Варненската дигитална библиотека, която стартира през 2008 г. като част от международния проект на платформата Европейска, предлага свободен достъп за всички, независимо дали са регистрирани потребители.

В ОБ „Октавиан Гога“ – Клуж

Интересни са паралелите между читателските инициативи във Варна и Клуж. Именно от Варна тръгва вече националната инициатива „Маратон на четящите хора“, която стимулира хора и културни институции от цялата страна да се включат в нея. От Клуж пък стартира „Битката на книгите“, насочена към деца от 14 до 18 години, която също се превръща в национален турнир по дебати, подкрепен от редица румънски издателства. Инициативата не само подтиква младежите да четат и оценяват избраните книги, но и да влязат в отворени дебати и да защитят с аргументи своята книга-фаворит.

Сандулещи – малка библиотека за пример

Последната библиотечна спирка в пътуването беше Сандулещи – село с по-малко от 2000 жители,

но пък с Общинска библиотека с 14 000 тома. Малката сграда напомня на българските читалища. Добре поддържаните пространства предлагат книги, но също така и компютърна зала с лаптопи, достъпни за всеки, както и стая на занаятите, където младежите се учат да тъкат. Предлагат се целодневни занимания за деца и извънградски екскурзии, финансирани изцяло от местната управа. Сандулеци е отличен пример как едно малко населено място може да бъде привлекателно за младежите, благодарение на развитата библиотечна дейност.

Нови и надграждащи услуги във Варненската библиотека

Едноседмичното пътуване в Румъния даде насоки за разработване и надграждане на много услуги на РБ „Пенчо Славейков“. През 2023 г. три от тях вече са в ход, а две стартираха през ноември.

Нов читателски клуб

Регионална библиотека „Пенчо Славейков“ проучва интересите на потребителите чрез заеманите книги за възрастни от години и изводите сочат към едно – активните читатели имат нужда от пространство за споделяне и обсъждане на книги. След отшумяването на кризата от последните три години, библиотеката се завърна към публичните събития и читателският клуб отново излезе на дневен ред. Примерът на Клуж с неговите дебати за тийнейджъри вдъхнови екипа на Варненската библиотека да разработи дискуссионен клуб, който да разглежда разнообразни жанрове и автори. „ЧИТАТЕЛница“ е място за обмен на идеи, но и за изграждане на читателски вкус и умения за ориентация сред безкрайното море от заглавия в днешно време. Клубът стартира на 8 ноември и ще бъде ежемесечен.

„Пътуваща библиотека“

„Пътуваща детска библиотека“ е една от най-успешните библиотечни услуги, отново създадена след международен обмен по програма „Еразъм“. Всеки месец десет куфарчета с книги поемат към

най-младите читатели в детските градини във Варна. През 2023 г. колегите от заемната за възрастни надградиха услугата, като я направиха достъпна и за по-възрастните читатели. Инициативата стартира на 1 ноември с посещение на Дом за стари хора „Гергана“, а към „Пътуващата библиотека“ вече има интерес и от други социални учреждения във Варна.

„Литературни предизвикателства за деца“

„Литературни предизвикателства за деца“ отново е услуга на Детски и средношколски отдел. Изготвянето на всички игри и видеа на различни теми е вдъхновено от книжния фонд на библиотеката. Новото литературно предизвикателство е с тема „Професиите“. Предвидени са две игри и три видеа по темата, съобразени с възрастовата група и интереси на потребителите. Всички участници имат право на избор от три възрастови категории: 7 – 10 години, 11 – 14 години и 15 – 18 години. Темите на онлайн образователните ресурси са съобразени с интересите на децата и тийнейджърите, а новото предизвикателство ще е достъпно през декември 2023 г.

„Еразъм“ проектите продължават

Проектът „Мобилност, отворени ресурси и обмен“ предостави добри възможности за обмяна на опит. Сходната среда в Румъния превръща културните институции в страната в близки по ресурси и човешки потенциал на българските. Факт е, че много от инициативите в Клуж имат повече партньори и подкрепа от частни, регионални и държавни институции. Варненската библиотека обаче също е добър пример за изграждане на партньорски мрежи, както в културната сфера, така и в тази на новите дигитални технологии.

Ключови думи: библиотечни услуги, неформално образование, обществени библиотеки, проекти, Регионална библиотека „Пенчо Славейков“ – Варна, румънски библиотеки

Две университетски библиотеки във Варшава – от традиция към новаторство

През май 2023 г. по програма „Еразъм“ заедно с Надежда Дякова посетихме Театралната академия „Aleksander Zelwerowicz“ и Университета на Варшава и по-специално техните библиотеки. Това беше едно незабравимо пътешествие от

една традиционно организирана библиотека, каквато е тази на Театралната академия „Aleksander Zelwerowicz“ до свръхмодерната, иновативна и пълна с живот библиотека на Варшавския университет.

Борислава Маноилова / b.manoilova@natfiz.bg
УБА на НАТФИЗ